

רשימת ספרי "בן מלך" שיצאו לאור עד עתה:

• ימים נוראים	• על התורה - י"ב
• חג הסוכות	• חלקים
• חנוכה	• שבת קודש
• פורים	• חכמה ומוסר
• שיר השירים	• ביטחון
• עניינים בש"ס	• הגדה של פסח
• המצוות והמדיניות	• חג המצות
• שבקדש	• ספירת העומר וחג
• שומע כענה	• השבעות
• דרכי החינוך	• גלות וגאולה

ניתן להשיג: mechonbenmelech@gmail.com
באריז' ניתן להשיג: salea@yefenofbooks.com | Warehouse: 8462450220

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של מרן רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת וזאת הברכה
שמחת תורה תשפ"ז
גליון מס' 436

פרשת וזאת הברכה

האלוקים' קדוש ומרומם, ועל כן ראוי לו לברך את העם, והכוונה בזה שהקב"ה מברך אותנו ברכה אלוקית על ידי משה, שהוא האיש שלו.

וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלוקים את בני ישראל לפני מותו. ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קודש מימינו אשדת למו. אף חובב עמים כל קדושו בידך והם תוכו לרגלך ישא מדברותיך. תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב. ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל (לג, א-ה)

פסוקים הללו טעונים ביאור, מה שייכותם למקום זה, וכיצד הם משמשים כהקדמה לברכת משה רבינו.

ונראה שבפרשה זו מבוארות שלוש סיבות לברכות שבירך משה רבינו את ישראל: א. משום שהוא 'איש האלוקים'. ב. 'תורה צוה לנו משה'. ג. 'ויהי בישורון מלך'.

וזה ביאורם, ראשית מפני שהוא 'איש

בגליון:

ביאורי פסוקים

פרשת וזאת הברכה
עמוד 1

בענייניא דיומא

קריאת התורה בשמחת תורה
עמוד 6

ותלמדם חוקי חיים
עמוד 9

פרנס השבוע

עץ חיים היא למחזיקים בה

חלק מהוצאות הדפסת גיליון זה נודבו לזיכוי הרבים ע"י ידידנו הנכבד מחשובי קהילתנו, מסור לכל פעולות המכון מגדולי תומכי מכוננו ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, מקים אהלה של תורה

הרב **יהושע פרוש** שליט"א
פטרון עלון 'למען דעת'

לרגל אירועי בנו הבה"ח **ראובן** הי"ו עב"ג

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

להנצחות ותרומות "פרנס השבוע/החדש"
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

וְשִׁמְחָה בְּחֻגְהָ וְהֵייתָ אֶךְ שִׂמְחָה

אוצרות בן מלך

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל-054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל-052-7616048

בס"ד

1 קו

5 שלוחות

200 רשומים לצינתוקים יומיים

320 שיחות נכנסות ביום

52,000 דקות האזנה בחודש

התקשר גם אתה לקו בן מלך

033-077-354

הקש 1-2-1 לקבלת צינתוקים

תלמידי ה'בן מלך'
רעבן ווי א בן מלך!

וזהו לתורת חיים! ברוח בית מדרשנו
שיחות קצרות מיוחדות מריבנו זצוק"ל
שיעורים נפלאים מגדולי התלמידים שליט"א
ותצטרף לבית המדרש הגדול החי והפורה
של תלמידי הבן מלך - ומורנו שליט"א בראשם
לשמע ולהשמיע הגיגי תורה וסברא יקרים מפז

בברכת התורה • הנחלת המכון

(לקבלת פרטים, הצעות ורעיונות לשיפור, הרב עובדיה ב"ר פ' הומינר, 0527102403)

בשורה טובה למבקשי ה'

ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בקו השיעורים

'קו בן מלך'

03-3077354

ישנה אפשרות לבחור כמנא הממוחשב ולהאזין לשיעורים

בפרשת השבוע - ובענייני דיומא

שמעו ותחי נפשכם

ויהי רצון שנטבה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
הנהלה

הודעה חשובה ומשמחת
לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מס

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

ספרים
למועדי השנה
•
סדרת ספרים
ביאורים ומאמרים
על המושג חומשי תורה
•
שיעורים
על הש"ס
•
ספרי
הגות ומחשבה
•
ביאורי סידור
•
ספרי
אמונה ובטחון
•
במאן
תורה ודעת
•
אוגנים
תורה ודעת

הנצחת תורמים

קו בן מלך

03-3077354

מהנעשה במכון
שיעורים 24 שעות ביממה

עמודות הטענה בבתי כנסת
לשמעון שיעורי רבינו
מחזיקים לפי נושאים
בכל התחומים

רכישת ספרי בן מלך
בתנאים המובחרות ברחבי העולם

טלפון ההנחלה: 054-8422488

כתובת: אוהב ישראל 1/9

ביתר עילית

עמודות מוכרת לפי סעיף 46

להעניית והאזיאת

mechonbenmelech@gmail.com

המקומות הקרובים בארץ הוא עזב, אלא גם את השמים שהוא מקומו הוא עזב, וזו הכוונה בפשוטו של "ואתה מרבבות קודש", דהיינו שבא ממקום של רבבות קודש - מקום של מלאכי השמים, דהיינו מן השמים. עזב את השמים והופיע על הר סיני למעמד קבלת התורה. ובה מבואר שפיר שייכות סיום הפסוק לתחילתו, ש"ואתה מרבבות קודש", גם זה אחד המקומות שבא משם להר סיני, כלומר שהניח את מקום קדשו אשר בשמים בין המלאכים, ועזב את רבבות קודש, דהיינו, המלאכים, בכדי לשרות על ישראל ולתת להם את התורה, והיינו מצד חביבות עם ישראל שעזב את הכל ובא אליהם.

ובמדורי חכמים נדרש "מרבבות קודש", שהקב"ה הופיע עם רבבות קודש, דהיינו שהופיע יחד עם רבבות מלאכים. אבל כאמור זוהי רק דרשה, שכן בפשוטו כתוב "מרבבות", דהיינו 'ממקום' הרבבות, וכדפירשנו שהכוונה ממקום המלאכים, דהיינו מן השמים. והרמב"ן פירש 'מרבבות קודש' - ויתכן כי מרבבות קודש, מריבי קדושתו, כי קדוש קדוש קדוש ה' צבקות בכל מיני קדושה'.

הנה כי כן, בפשוטו כל הפסוק הזה מתאר את חביבות ישראל מצד זה שה' עזב את כל המקומות והופיע לישראל. אבל חז"ל (ע"ז ב:) דורשים מהנאמר 'ה' מסיני בא וזרח משעיר למו' וגו', שהקב"ה סיבב על כל האומות ושאלם אם רוצים הם לקבל התורה, ואף אומה לא הסכימה לקבלה מלבד עם ישראל. ודרשה זו היא מעין הפשט, שבפשוטו כתוב כאן החשיבות והחביבות של ישראל שה' עזב את הכל עבורם, ובעומק דרשו את הטעם מדוע הם באמת כה חביבים וחשובים, משום שרק הם לבדם הסכימו לקבל את התורה.

ועל דרך זו היה מקום לדרוש כך גם את ההמשך "ואתה מרבבות קודש" בפנים נוספות. שיש לבאר, שלא נתן את התורה למלאכים, שהם רבבות קודש, אלא לישראל חביביו, שלקח את החמדה הגנוזה ולא נתנה למלאכים כי אם לישראל אשר על הארץ. אולם דבר זה אין

וכמו שנאמר בברכת כהנים "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם" (במדבר ו, כז), וכן כתיב (דברים כא, ה) "כי בם בחר ה' אלוקיך לשרתו ולברך בשם ה'". כי הכהנים מברכים את ישראל בשם ה', והרי זה כאילו הוא יתברך בעצמו מברכם. וכל שכן כאשר איש האלוקים מברך את ישראל, שזו ברכה בשם ה'.

ואחר כך מבאר סיבה נוספת שראוי לברכם עבורה, והוא משום שישאל קיבלו את התורה, ובפסוקים אלו מתוארת החביבות הגדולה שהיתה בנתינת תורה לישראל - "ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו" וגו', וכיון שעם ישראל קיבלו את התורה, על כן ראויים הם לברכה. ולכן ה' מחבב אותם חיבה יתירה - "אף חובב עמים", משום שהם באו לרגליו ונטלו על עצמם עול דברותיו, וכל זה היא סיבה נכונה לברך אותם.

אלא שעדיין נותר לבאר משום מה משה הוא זה המברך אותם על כך, ועל כך אומר הכתוב "תורה צוה לנו משה", שמשה הוא היה זה שנתן להם את התורה בשם ה', ולכן גם הברכה עבור קבלת התורה, ניתנה להם על ידו, והוא זה שמברכם כאשר עומד לפני מותו.

והסיבה השלישית היא, "ויהי בישורון מלך", אשר זהו טעם נוסף לברך אותם, כיון שמשה היה 'מלך ישראל', וכן ראוי שהמלך יברך את העם.

ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קודש (לג, ב)

פסוק זה נתקשו בו המפרשים, ונטו לפרשו בדרכי הדרש. אכן בפשוטו נראה שכל המקומות הללו, סיני, פארן, ושעיר, הם מקומות בסביבת הר סיני, והפסוק בא לספר על החביבות המיוחדת שהקב"ה עזב את כל המקומות ובא לישראל לתת להם את התורה. ומתואר הדבר בצורה פיוטית, שהקב"ה בא מכל הצדדים והכיוונים של המקום ההוא, כלומר שעזב את כל המקומות והרוחות שבעולם, ובא לתת תורה לישראל. ואחר זה מוסיף לומר, שלא רק את

וא"כ נמצא שכאן משה כבר בירך את שמעון כמו שבירך את ראובן ואת שאר השבטים. אלא שאח"כ הוסיף משה לומר על שבטים מסוימים דברים מסוימים ופרטיים ששייכים רק להם - "וזאת ליהודה..." , "ולוי אמר..." , "לבנימין אמר..." וכו'. שלשבים מסוימים היו דברים מיוחדים ששייכים רק להם, ואת הדברים הללו פירט משה אחרי שבירך את כולם באופן כללי.

ובזה מבואר הלשון "וזאת ליהודה", שלשון 'וזאת' צריך תלמוד. אלא מפני שכאן עבר משה מן הברכה הכללית לברכות פרטיות לשבטים מסוימים, ולכן הדגיש "וזאת ליהודה", דהיינו שבשונה מהברכה הכללית שבירך את כולם בברכת ראובן הראשונה, 'זאת' הברכה שעומד לומר מיוחדת רק 'ליהודה'.

וכמו שנתבאר, שמפני שיהודה הוא מלך היוצא למלחמות, הוא צריך ברכה מיוחדת שיצליח במלחמותיו, ויחזור שלם וחזק - "שמע ה' קול יהודה ואל עמו תביאנו ידי רב לו ועזר מצרי תהיה". וכן לוי, מפני שהוא השבט הנבחר, יש להם ברכה מיוחדת על עניינם, וכך כולם על זה הדרך. אבל הברכה הראשונה שנאמרה על שמו של ראובן - "יחי ראובן ואל ימות", אינה ענין מיוחד ששייך לראובן יותר מלשאר השבטים, אלא היא ברכה כללית לכל השבטים יחד, ונאמרה על שמו של ראובן מפני שהוא הראשון שבשבטים, וכאילו היה כתוב אח"כ 'וכן שמעון וכן כל ישראל'.

אלא שחז"ל דרשו מכך שבדרך עומק, בהכרח יש סיבה שלא כתבה תורה להדיא 'וכן שמעון', ולא נזכר שמו בכלל בכל הברכות, שיש כאן ענין של קפידא על שמעון. אבל אין כוונת הדברים ששמעון לא נתברך כלל, אלא שהוא כלול בברכה הכללית שנאמרה ע"ש ראובן.

והמבואר כאן שכשם שנאמר בברכת יעקב "איש אשר כבדנו בירך אותם" שברך את כולם ללא יוצא מהכלל, כך גם ברכ משה את כל השבטים, וברכה כללית זו, מבוארת לפי דברינו בכך ששמעון וכן כל שאר השבטים

הטעם משום שלא רצו לקבלה, כי בוודאי לא ניתן לומר כן כלפי המלאכים, ואדרבה רצונם היה שתנתן דווקא להם, כדאיתא בגמרא (שבת פכ"ז), אך רצונו של הקב"ה היה ליתנה דווקא לישראל, כדאיתא שם.

וזאת ליהודה ויאמר שמע ה' קול יהודה ואל עמו תביאנו ידי רב לו ועזר מצרי תהיה (לג, ז)

ברש"י (בסוף הדיבור): דבר אחר שמע ה' קול יהודה, כאן רמז ברכה לשמעון מתוך ברכתיו של יהודה, ואף כשחילקו ארץ ישראל נטל שמעון מתוך גורלו של יהודה, שנאמר (יהושע יט, ט) "מחבל בני יהודה נחלת בני שמעון". ומפני מה לא ייחד לו ברכה בפני עצמה, שהיה בלבו עליו על מה שעשה בשטים, כ"כ באגדת תהלים.

כלומר שפותח ב'ראובן' שהוא אכן בכור השבטים, ואח"כ עובר ל'יהודה', ורק אח"כ חוזר ל'לוי'. ועכ"פ בולט הדבר שהשמיט את שמעון בסדר הברכות הראוי ולא בירכו כלל.

ומה שכתב רש"י מאגדת חז"ל, בפשוטו עדיין צ"ב, שלמעשה הלוא נשאר שמעון חלק מהעם, ואיך יתכן שמחמת חטא כזה יישמט מהברכה שמהם מברך את כל העם. ובשלמא השמטת שמו, עוד יש מקום להבין שהיא מפני חטא מסוים, אבל לא מסתבר שלכן לא יזכה לברכה כל עיקר.

ונראה שהביאור בזה הוא, שיש ברכה כללית שמהם בירך את כל העם יחדיו, ובנוסף יש ברכות מיוחדות המתאימות לכל שבט באופן מיוחד. ומשה פתח ובירך את ראובן - "יחי ראובן ואל ימות ויהי מתיו מספר" (פסוק ו), היינו שתהיה לו אריכות ימים, שיחיה ולא ימות, ויתרבה שבטו. הנה ברכה זו אינה ברכה מיוחדת השייכת רק לראובן, אלא ברכה זו היא כללית השייכת לכולם, שיהיה לכולם חיים ואריכות ימים. ומה שהזכיר את שמו של 'ראובן' הוא רק מפני שהוא הראשון שבשבטים, אבל כוונתו היתה לומר - יחי ראובן, וכן שמעון, וכן כולם.

ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה (לד, ו)

בפרשה זו מתארת התורה את קבורת משה כדבר נסתר ונעלם מעין כל, ונראה שסתימת הכתוב "ולא ידע איש את קבורתו" אינה מוסבת רק על מקום קברו שאינו ידוע, אלא על כל מעשה הקבורה נאמר כן, שלא ראה איש כיצד והיכן נקבר, ומתוך כך לא ידע איש את מקום הקבורה, שעקבותיו לא נודעו. וכמו שתרגם יונתן - "ולא חכים בר נש ית קבורתיה". והתורה גם מדגישה עובדה זו שלא ידע איש את קבורתו. כלומר כל פרשת קבורתו של משה, על כל פרטיה - הן דרך הקבורה והן מקום הקבורה - תעלומה אחת היא, ואיש לא ידע פתרונה.

בטעם הדבר יתכן לבאר בדרך פשט, מפני כבודו של איש האלוקים, שאין ראוי כי משה רבינו הגדול, העומד בין ה' ובין העם - ביציאת מצרים, בהליכה במדבר, ובמסירת התורה, אשר ה' דיבר עמו פנים אל פנים - יראו אותו בדרך בזיון. וכה שמר ה' על כבודו האלוקי, שבעיני הבריות יופיע כחי ושלם. ולכן גם היה אצלו הפלא אשר "לא נס ליחו ולא כהתה עינו" (פסוק ז), שלא היה דועך ונחלש כדרך הזקן, אלא נותר בעיני כל ישראל זכור בבריאותו ושלמותו, וכאשר נפטר מן העולם, גם נעלם מעיני אנשים מקום קבורתו. כך שמצד אחד, כל מעשה הקבורה הלוא הוא בשביל כבודו של המת, שלא יהא מוטל ומושלך כגוייה חסרת חיים, אבל עדיין יש גם צד בזיון בעצם ראיית מקום הקבורה, ולגודל מעלתו של משה איש האלוקים, מנע ממנו הקב"ה אפילו מידה מועטה זו של בזיון והעדר כבוד. זהו פשוטו.

אולם יש לבאר ביתר עומק, כי איש האלוקים - אינו מת כמיתת כל אדם. כדרך שנאמר אצל חנוך (בראשית ה, כד) "ויתהלך חנוך את האלוקים ואיננו כי לקח אותו אלוקים", וכן אתה מוצא באלהו (מלכים ב' ב, יא) "והנה רכב אש וסוסי אש ויפרדו בין שניהם ויעל אליהו בסערה השמים". כי המוות היא קללת הגוף הגשמי שהוא בשר ודם, ועליו נאמר - "עפר אתה ואל עפר תשוב"

כלולים בברכת ראובן 'יחי ראובן', ורק אח"כ ב'וזאת ליהודה' הוסיף וברך ברכות פרטיות את כל אחד מהשבטים.

וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך אשר נסיתו במסה תריבהו על מי מריבה (לג, ח)

בכל התורה כתוב 'אורים' קודם 'תומים' - 'אורים ותומים'. וסדר זה הוא סדר של לא זו אף זו, שאורים הוא מלשון 'מאיר' ותומים הוא מלשון 'תמימות', וזה הסדר הנכון, שקודם מבטאים שהוא 'מאיר' את הדרך, ואח"כ מוסיפים יותר מכך, שהוא גם 'מתמים' את הענין, שכשנוהגים על פיו, תהיה התוצאה מוצלחת ומושלמת. ומעתה צ"ב מדוע כאן הקדים תומים לאורים - "תומיך ואוריך", בשונה מכל מקום.

יש לבאר שגם כאן בא בדרך 'לא זו אף זו', אלא שפסוק זה שעיקרו בא לפאר מעלת שבט לוי, על שום מה זכה למעלות הרמות, וזה מפני שהוא "איש חסידך" יותר משאר השבטים, מפני שניסיתו במסה וכו', אשר לכן רק הוא זכה לקבל את האורים ותומים. והיינו שהנקודה שבא הפסוק לומר כאן, הוא מדוע 'רק' לוי זכה לדבר זה, להיבדל במעלתו לעומת שאר השבטים. ומעתה מבואר מדוע כתוב כאן 'תומים' קודם 'אורים', מפני שכאן הסדר של לא זו אף זו הוא להיפך, שהפסוק אומר שלא רק את ה'תומים' שהוא הדבר החשוב יותר, קיבלו רק לוי - "איש חסידך" לעומת שאר השבטים, אלא אף את ה'אורים' שהוא הדבר הפחות חשוב, אף זה קיבלו 'רק' "איש חסידך" ולא שאר השבטים. כי שמה תאמר שרק ה'תומים' שהוא הדבר החשוב יותר יקבלו הלויים בלבד, אבל ה'אורים' ישתייך אצל כל ישראל. וזאת אשר מחדש הפסוק בדרך 'לא זו אף זו' שלא רק את ה'תומים' לא קיבל שבט אחר מלבד לוי, אלא אף את ה'אורים' קיבלו רק הם. אבל כשמתארים את החפצא של ה'אורים' והתומים' רוב תועלתו, מתחילין מן ה'אורים' ומעצימים את תוקפו בהיותו גם 'תומים'.

קבורתו של משה'. [ועיין בפירוש רבינו יונה שהסמיק לזה את הכתוב - 'ולא ידע איש את קבורתו']. כלומר שגם קברו של משה הוא ענין על-טבעי, העומד מחוץ לסדרי הבריאה, בין הנבראים בערב שבת בין השמשות. יתירה מזו אף מצינו בגמרא (סוטה יג): 'ויש אומרים לא מת משה, כתיב הכא וימת שם, וכתיב התם ויהי שם עם ה' - מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש'. כלומר על אף שנאמרה בו מיתה, אך על כל פנים לא היתה זו מיתה במובנים פשוטים, ומבחינה מסוימת עדיין נחשב משה חי וקיים.

(בראשית ג, יט). אך איש האלוקים, שנתעלה מכל אדם בהתפשטות הגשמיות, והפך כולו למדרגה מוחלטת של 'חלק אלוה ממעל', מידה אחרת יש בו, ומבחינה זו אף גופו אינו מת מיתה טבעית, אלא מסתלק מן העולם באורח על-טבעי, ועולה השמימה לחיי נצח.

ולכן גם מיתת משה איש האלוקים - היתה מיתה פלאית למעלה מן הטבע, שלא ראהו איש במותו, ולא ידע איש את קבורתו, ובמשנה (אבות פ"ה מ"ו) אמרו - 'עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות וכו' ויש אומרים וכו', ואף

בעניינא דיומא

קריאת התורה בשמחת תורה

שבתורה 'ויתן לך', 'ברכך', 'מה טובו', והיינו כמו שנתבאר, שמענין שמיני עצרת לעסוק בברכות שהקב"ה מברך את ישראל, משום שהוא המסיים והאחרון לכל המועדים.

עכשו שתיקנו גם לסיים את התורה כל שנה ביום זה, נזדמנו שני העניינים לפונדק אחד, וקוראים פרשת וזאת הברכה גם מצד שמיני עצרת, וגם מצד סיום התורה, וכך אנו מערבים לכתחילה שמחה בשמחה.

ההפטרה בשמחת תורה

נפק"מ בין שני הטעמים כפי שנראה בפשטות, שכאשר קראו פרשת וזאת הברכה רק מצד 'שמיני עצרת', קראו עד סוף הברכה של משה רבינו, דהיינו עד 'ואתה על במותימו תדרוך'. אבל פסוקי 'יעל משה' תיקנו לקרות רק לדידן, שאנו קוראים את כל הפרשה מצד סיום התורה.

ועל פי זה יתבאר גם ענין ההפטרה של שמחת תורה.

בגמרא איתא (מגילה לא.) שמפטירין ב'ויעמוד שלמה' (מלכים א' ח, כב), והמנהג הוא שמפטירין

קריאת וזאת הברכה גם מצד יו"ט של שמיני עצרת עצמו

בשמיני עצרת, ביום שמחת תורה, קורין פרשת וזאת הברכה. והטעם הפשוט הוא משום סדר הפרשיות, כי ביום שמחת תורה אנו מסיימים את התורה לפי סדר הפרשיות של כל שבתות השנה.

אולם באמת, גם לפי המנהג הקדום בארץ ישראל שסיימו את התורה בשלש שנים, היו קורין וזאת הברכה בשמיני עצרת, כדאיתא במסכת מגילה (כט:). שקריאה זו כבר נתקנה לפני שנקבע הסדר לסיים את התורה בכל שנה, ובהכרח שיש בקריאה זו טעם עצמי שאינו קשור לסדר הפרשיות.

אלא הטעם הוא כמו שכתב הר"ן (מגילה יא. בדפי הרי"ף) 'קורין וזאת הברכה, לפי שהוא סוף כל המועדות חותמין בברכת משה רבינו שבירך את ישראל'. משום ששמיני עצרת הוא היום המסיים את כל שלוש הרגלים ואת כל המועדים, והקריאה הראויה לו הוא מענין הברכה.

ומטעם זה איתא בשו"ע (או"ח סימן תרסט) שהמנהג שקורין בליל שמחת תורה כל הברכות

אלא שיש מעלה בשמיני עצרת, שבכך נוכל להתחיל את השנה מבראשית באופן קבוע משבת לשבת.

אמנם סדר השנה הישראלית מתחילה בניסן, אשר 'ראשון הוא לכם לחדשי השנה', אבל בזה תיקנו שסיום התורה ותחילתה יהיו בתשרי. ונראה לבאר שהטעם הוא כדוגמת מצות 'הקהל', שכתוב בתורה שהיא מתקיימת בתשרי, ובו קוראים את משנה התורה, בחג הסוכות, ונקבע כעין זה, שבסוכות יהיה הזמן שאז מסיימים ומתחילים כל שנה ללמוד מחדש את התורה.

קריאת 'וזאת הברכה' בשמיני עצרת מצד שתי סיבות

הדבר נפלא אפוא, שעיקר הטעם שקבעו את סדר קריאת התורה באופן כזה שתסתיים בשמיני עצרת, הוא כדי שהסיום יחול בשמיני עצרת, כדי שיוכלו לחגוג בצורה ראויה את השמחה של סיום התורה, אלא שנסתבב מאת ה', שאת הקריאה הזאת של וזאת הברכה קוראים בין כך ובין כך ביום שמיני עצרת, אף ללא קשר לסיום התורה, מצד שפרשה זו היא קריאת היום כאמור.

נמצא שלמעשה אנו קורין פרשת וזאת הברכה בשמחת תורה משום שני טעמים שאינם קשורים זה בזה. טעם אחד הוא מצד ענין הפרשה ועניינו של יום שמיני עצרת, שביום אחרון של המועדים נקרא על ברכת ישראל שראויה לבוא אלינו מכוח ברכת המועדים, וטעם שני, משום שהיא הפרשה האחרונה, כדי לסיים את התורה ולחגוג את שמחת התורה ביום החג של סוף השנה.

ונפלאות דרכי ה', שאלמלא הטעם הראשון היה צריך להוציא שני ספרי תורה בשמיני עצרת, האחד לקריאה אחרת לרגל היום, כגון בפרשת המועדים וכדומה, והשני לקריאת וזאת הברכה לרגל סיום סדר הפרשיות, אלא שסיבב מסובב כל הסיבות, שפרשת וזאת הברכה תהיה גם 'קריאת היום'.

בריש יהושע 'ויהי אחרי מות משה עבד ה'". וכבר תמזהו התוספות בזה (ד"ה למחר) 'ויש מקומות שנהגו להפטיר בויהי אחרי מות משה, ושיבוש הוא, שהרי הש"ס אין אומר כן, ויש אומרים שרב האי גאון תיקן לומר ויהי אחרי מות משה, אבל אינן יודעין הסברא אמאי שינה מסדר הש"ס'.

על פי האמור מיושב בפשטות, שהדבר תלוי בנפק"מ שבין שני הטעמים. כי לפי שהיו קורין וזאת הברכה מצד יום 'שמיני עצרת', לא היו מסיימים במיתת משה, ואין טעם לקרות 'ויהי אחרי מות משה', אלא הפטירו בתפילת שלמה על ישראל, מענין הקריאה בברכת ישראל (כמש"כ הר"ן שם).

אבל לדידן שאנו קוראים פרשת וזאת הברכה גם מצד סיום התורה, ומשלימים את הפרשה כולה עם פסוקי 'ויעל משה' וימת שם משה', על כן מפטירין 'ויהי אחרי מות משה' מעניין סיום הפרשה. וטעם נוסף יש בדבר, שלרגל סיום התורה מתחילים מיד בתחילת דברי הנביאים.

הטעם שקבעו שמחת תורה בשמיני עצרת

מצד סדר הפרשיות, היה מן הראוי לקרות וזאת הברכה בשבת שבסוף השנה, שבת שלפני ראש השנה או בשבת שלאחריה. שהרי כל פרשיות התורה נקראות בשבת, ולמה תיגרע פרשת וזאת הברכה שלא תהא נקראת בשבת, ובאותה שבת היה ראוי לחגוג 'שמחת תורה' לרגל הסיום.

אלא שלגודל שמחת הסיום התקינו להעבירו ולצרפו לשמחת החג, שהרי אפילו צורבא מרבנן יחידי עביד יומא טבא לרבנן בסיימו מסכתא, וכל שכן יום גדול זה שכל ישראל מסיימים בו את כל התורה, ולכן ראוי לחגוג את השמחה הזאת בצורה רחבה וחזקה בצורת 'יום טוב דאורייתא', ולכן העבירו לזמן שהוא יום טוב מצד עצמו, ליום חג שבו השמחה קבועה ומחוייבת מן התורה.

אכן מצד זה היה אפשר לקובעו בחג אחר,

מניין הקרואים בשמחת תורה

מלבד המפטיר וה'חתנים', ונמצא מנין שלם של עשרה קרואים.

מנהג קריאת התורה בליל שמחת תורה

עוד נהגו ישראל לרגל שמחת סיום התורה, שבלייל שמחת תורה מוציאים ספר תורה וקוראים שלשה קרואים בפרשת וזאת הברכה, וכל אחד מהעולים מברך על הקריאה כמו בכל קריאת התורה (ועיין ברמ"א או"ח סימן תרסט ובמשנה ברורה ס"ק טו בשם דרך החיים בענין סדר קריאה זו).

רבים תמהו שאין לקריאה זו כל יסוד מדינא, וכיצד נהגו שכל עולה מברך לפניו ולאחריה. אכן יש שהוכיחו ממנהג זה שבכל קריאה בספר תורה בציבור חלה חובת ברכה, אלא שהדבר תמוה על כל פנים לפי מנהג הרבה קהילות, שקוראים ספר דברים 'משנה תורה' בליל הושענא רבה ואין מברכים על קריאה זו, ואכן יש שלא נהגו לקרות משנה תורה בספר תורה כדי להימנע מספק ברכה.

אמנם נראה, דבוודאי אין מברכים על כל קריאה בספר תורה, אלא רק כשיש חובת קריאה מתקנת חכמים, שהרי כל קריאה שאין בה תקנה מיוחדת נכללת ב'ברכת התורה' של שחרית (וכן מבואר בספר 'חידושים וביאורים' אורח חיים סימן קלט, ודייק כן מדברי הריטב"א והרשב"א, עיי"ש).

אלא טעם המנהג לברך בליל שמחת תורה הוא בגדר 'הוספה', שהרי ביום שמחת תורה הקילו להרבות בקרואים עד שכל הקהל עולה לתורה אפילו לדעת הסוברים שאין מוסיפין על חמשת הקרואים בשאר ימים טובים, וכעין זה 'מוסיפים' קרואים נוספים גם לליל שמחת תורה.

כל זה הוא דווקא בשמחת תורה, שהוא יום שאפשר להוסיף בו על הקרואים על כל פנים משום שמחת התורה, אבל בקריאת משנה תורה של הושענא רבה אין מברכים, שהרי בחול המועד אין פוחתין ואין מוסיפין על העולים שתקנו חכמים, ואין כאן אלא לימוד

כך נסתבב הדבר שבשמחת תורה עולים שמונה קרואים, שהרי חמישה קרואים עולים כמו בשאר ימים טובים, ועוד שלושה חתנים עולים לאחריהם, חתן מעונה, חתן התורה, וחתן בראשית. וכך נמצאו שמונה קרואים, יותר מיום הכיפורים שבו ששה עולים, ואף יותר משבעת העולים בשבת.

שלוש העליות הנוספות הללו, של שלושת ה'חתנים', כבר מובאות בדרכי משה וברמ"א. ובנוסף לכך נהגו להרבות בעליות בשמחת תורה, עד שכל הקהל עולין לתורה ביום סיום התורה, וזוהי קולא מיוחדת לכבוד שמחת תורה, כי מעיקר הדין נחלקו ראשונים אם מוסיפין על חמשת קרואים ביום טוב, כדאיתא בטור ושו"ע (אורח חיים סימן רפב סעיף א), והרמ"א כתב שנהגו שאין מוסיפין, ומסיים 'מלבד בשמחת תורה שמוסיפין הרבה'. אך האחרונים מביאים שהיו מגדולי ישראל שהקפידו לעלות לתורה דוקא בחמש העליות הראשונות, לפי שרק עליות אלו הן מחויבות מעיקר הדין, וכך הקפיד החת"ס ועוד מן הגדולים.

ענין חתן התורה הוא הסיום, ענין חתן בראשית הוא הפתיחה החדשה, וענין 'חתן מעונה' הוא שלרגל סיום התורה הוסיפו עליה אחת ובה סיום ותמצית ברכותיו של משה, ובסיום עליה זו הציבור קורא פסוקי ברכות שבתורה, כגון 'המלאך הגואל' ופסוקים נוספים כמובא בסידורים, ונצטרף לזה המנהג שעולים לתורה יחד עמו 'כל הנערים', כדי שאף הם יהיו כעין עולים לתורה ביום זה כשאר המתפללים.

ונמצא שגם בזה נסתבב הדבר בצורה נפלאה, וגם פרשת וזאת הברכה זכתה לשבעה קרואים כמו שאר כל הפרשיות הנקראות בשבת, דהיינו חמישה מצד יום טוב, ועוד חתן מעונה וחתן התורה. מלבד העולה השמיני חתן בראשית, ומלבד המפטיר שקורא בקרבנו של יום. וכשחל יום שמחת תורה להיות בשבת, קוראין שבעה

תורה שאין מברכים עליו שוב. והאמת, שגם שורש ואופי הקריאה בליל הושענא רבה אינו 'הוספה' לקריאת היום, אלא ללמוד ברבים ספר משנה תורה.

ותלמדם חוקי חיים

התורה תורת חיים

אחת ההגדרות היסודיות שנאמרו על התורה היא - 'תורת חיים'.

כמו שמצינו בנוסח שתיקנו אנשי כנה"ג בתפילת שמונה עשרה - 'כי באור פניך נתת לנו - - תורת חיים'. וכן בברכת אהבה רבה בשחרית - 'ותלמדם חוקי חיים', ובערבית - 'כי הם חיינו'.

ומקור הדברים בכתוב - 'שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום, אשר תצוו את בניכם לשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת. כי לא דבר רק הוא מכם כי הוא חייכם וגו' (דברים לב). וכתב - 'כי הוא חיך ואורך ימך' (שם לב).

משמעותה של 'תורת חיים' היא ראשית כל, ההכרה שהתורה הינה הכרחית לקיומנו, והיא עצמה חיינו, כלומר שאין חיינו נחשבים חיים מבלעדי התורה והמצוות. התורה היא תוכן החיים שלנו, וכל שאיפתנו וייעודינו ותכלית פיסגת חיינו הוא לקיים את התורה וללמדה.

התורה נקראת 'דרך'

אכן למושג 'תורת חיים' יש משמעות נוספת, והיינו שהתורה והמצוות אינה רק ריבוי של עשיות ופעולות קדושות ונעלות, אלא התורה באה להורות לנו סגנון חיים. הקב"ה רוצה מאתנו שנחיה סוג חיים כמו שהתווה לנו. על היהודי לעצב ולהעמיד את מבנה חייו בצורת החיים שמלמדת התורה, צורת חיים נכונה, קדושה ורוממה.

אין התורה באה רק לחייב אותנו בעשיית מעשים מסויימים ובמניעה ממעשים מסויימים אחרים. אלא התורה מורה לנו כיוון ודרך בחיים, תרי"ג המצוות הם המה החוקים של סגנון

החיים הראוי. על כל צעד ושעל התורה מלמדת ומדריכה אותנו כיצד לחיות נכון. זוהי 'תורת חיים' לא רק במובן המעשי משום שאנו נתקלים בהוראות התורה בכל רגע ורגע בחיינו, אלא בעיקר משום שהמטרה היא אכן ללמד אותנו 'סגנון חיים' קדוש ונעלה. הוראות התורה הינם הדרכה כיצד לחיות את חיינו לפי הערכים האלווקיים, כל מעשי המצוות והאיסורים הם מסכת אחת של דרך חיים אמיתית וקדושה.

התורה והמצוות אינם רק ריבוי מעשים פרטיים, אלא שלימות של דרך חיים, מהלך מושלם של מבנה ואופי הראוי לעם ישראל בכללו ולכל יהודי בפרט, התורה נקראת 'דרך' כמו שכתוב - 'הודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו' (שמות יח, כ). וזוהי דרך קדושה ורוממה, דרך ה' - ככתוב 'שמרו את דרך ה' לעשות צדקה ומשפט' (בראשית יח, יט). מתוך המצוות עלינו ללמוד כיצד היא צורתו השלימה של היהודי, המצוות המפורשות הם גם הדרכות כלליות של מערכה שלימה, הוראת כיוון בדרך הישרה.

דרך התורה היא חיים

ובעצם רק דרך התורה היא 'חיים' אמיתיים ומושלמים. יש בזה עומק נוסף במושג 'תורת חיים', כלומר שרק אלו הם חיים ראויים לשמם, וכל שאר צורות ודרכי החיים אינם 'חיים' אמיתיים. ועל זה אמר הנביא - 'אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות בארות נשברים אשר לא יכילו המים' (ירמיה ב, יג).

מצוות התורה משולבים בתוך חיי האדם

המושג 'תורת חיים' טומן בחובו משמעות עמוקה נוספת, דהיינו - שהתורה משתלבת

הבנת והרגשת תוכן המצוות

הדרך לקיים את התורה באופן זה, היא על ידי חתירה להבין ולהרגיש את תוכן ומהות המצוות. אמנם על האדם להתרגש ולקבל חיות כבר מעצם הדבר שמקיים ציווי ה' ולהתמלא מכך רוממות וגיל בעשיית המצווה. אך את ההרגשה העמוקה, של חיים - 'חיים שיש בהם', זאת מרגישים כאשר טועמים גם טעם במצווה עצמה. הקיום המעולה של המצווה הוא כאשר לב האדם מתאחד עם קיומה וחש את הרגשות שהיא באה לבטא.

כל מצוה יש לה תוכן ומשמעות במהלך החיים של האדם, ומוטל עלינו לדעת מה הוא תוכן המצווה. להבין ולהשכיל מהי ה'דרך' שמלמדת אותנו מצוה זו, וכך המצווה אינה רק עשיה של מצוה פרטית אלא נעשית כחלק מדרך חיים - דרך התורה, ונמצא שבמעשה זה זכה 'ללכת בדרכי התורה'.

וכפי הוראת התורה להשיב על שאלת הבנים - 'מה העדות והחוקים אשר צוה ה' אלוקינו אתכם' (דברים ו, כ), 'מה זאת' (שמות יג, יד). כלומר מהו תוכן המצווה, מהי מהות המצווה, להבין מהו עצם תוכן המצווה כפשוטו. ולא רק במצוות השייכות לעבודת ה' יתברך, ששם התוכן הוא מעצם המצווה, שהרי עיקר המכוון הוא הבעת רגש של הכנעה או תודה לה', והשמחה והדביקות עמו יתברך. שבמצוות אלו אם עושה אותם בלי שום הבנה ורגש לתוכם, הרי זה חסר בעצם מעשה המצווה, והרי היא כגוף בלי נשמה. וכגון הכורע בתפילה ואינו יודע שכריעה מבטאת הכנעה ונתינת כבוד, הרי כמעט שאין כל משמעות למעשה כשלעצמו.

אלא גם במצוות של הנהגה ישרה כגון מצוות שבין אדם לחבירו או מצוות של קדושה, גם בהם כאשר עשיית המצווה באה מתוך ידיעת תוכנה ומשמעותה, יש יותר שלימות במצווה. ועוד נוסף על כך הרי הוא מכון עצמו להליכה בדרכי התורה. כגון להשיב אבידה

בתוך החיים של האדם, ואין הוא מקיים אותה כדבר זר שאינו שייך לרגשותיו ותכונות נפשו. הוא מבין את התורה ומחובר עם מצוותיה, עד שהוא מקיים אותם כחלק מפעולות חייו, וכאילו הם נובעים ממצויאות חייו. אין המצוות עבורו רק כפעולות ועשיות מוכתבות ומאולצות [למרות שגם בקיום כזה יוצא ידי חובתו מצד הדין בלי פקפוק] אלא הוא עושה אותם באופן שגם רגשותיו ולבו חשים את משמעות העשייה.

אנו אומרים בברכת התורה 'המלמד תורה לעמו ישראל', כלומר שהקב"ה 'מלמד' אותנו את תורתו. וכן אומרים בברכת אהבה רבה - 'תלמדם חוקי חיים'. וככתוב 'שמע אל החוקים ואל המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם', 'ראה לימדתי אתכם חוקים ומשפטים' (דברים ד). לא רק 'מצוה אתכם' או 'מודיע', אלא גם 'מלמד אתכם' כלומר מלמדנו את עניינם של המצוות, את התוכן והמשמעות של המצוות. כשהדברים אינם נתפסים ברגש או בהגיון או במצפון המוסרי אין זה 'לימדתי'.

כל זמן שהמצווה לא מצאה את מקומה במערכת רגשותיו ותכונותיו של האדם, עדיין לא הגיעה המצווה אל תודעתו העצמית ואינה חלק מה'חיים', כי אם כפעולה גרידא. מטרת התורה היא שכל חלקי נפשו של האדם ישתתפו בעשיית המצוות מתוך רגש והבנה. והקב"ה הכין בטבעו העצמי של היהודי, את הכוחות הנחוצים לקבוע את חייו בדיוק לפי המתכון של התורה.

כשם שאכילה היא חלק מתהליך החיים של כל אדם, ואין האכילה נעשית רק מחמת ההכרה השכלית בצורך החיוני להמשיך את קיומו, אלא האדם אף מוצא טעם ועונג באכילה, וכן ביתר פעולות החיים כגון גידול בניו וכדומה הוא חש עונג וטעם החיים בעשייתם, כמו כן, כך הוא צורת הקיום הנכון של המצוות והתורה שאין הוא עושה אותם כמעשים בעלמא, אלא הוא מוצא בהם טעם ומתענג על קיומם ועושה אותם כפעולות חיים.

זוכים להתגלות הסיפא של הפסוק 'כי הוא חייכם'. וכן כתוב - 'כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום, לא נפלאה היא ממך, ולא רחוקה היא וגו' כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו' (דברים ל"א).

וזו אחת המטרות הנשגבות של לימוד התורה, להעמיק להשכיל ולדעת את כוונת המצוות וגוריהם ויסודותיהם והבנת תוכנם וטעמיהם. אמנם להגיע לידי כך נדרשת יגיעה רבה ועמל כביר, שכן לרום מעלת וקדושת התורה, היא דורשת מן האדם להתמסר אליה כליל, בכדי שתהא חושפת בפניו את סודותיה ומעמקה. ואמרו חז"ל - 'נפש עמל עמלה לו - הוא עמל במקום זה, ותורתו עומלת לו במקום אחר' (סנהדרין צ"ט): וברש"י - 'שמחזרת עליו, ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסתריה'.

וזה תוכנה של ברכת 'אהבה רבה' בשחרית - 'והאר עינינו בתורתך - ודבק לבנו במצוותיך... למען לא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד'. שעל ידי שהתורה תהיה נהירה בעינינו, נגיע לידי דביקות הלב במצוות, וכאשר נשלים את תפקידנו באופן זה בשלימות, אזי לא נבוש ולא נכלם לעולם הבא.

חשיבות ידיעת תוכן וכוונת המצוות

והנה העיסוק בידיעת תוכן וכוונת המצוות, נוסף על זה שעצם הדבר הוא מחובת לימוד וידיעת התורה, והוא מחלק הנשגב שבתורה - הבנת הלב ב'טעמי תורה' ששבחוהו חכמים (פסחים ק"ט), עוד יש לזה כמה מעלות בתמימות הקיום, ובשלימות צורת היהודי.

המעלה העיקרית היא כאמור - שכאשר יודעים את תוכן וכוונת המצוה, ניתן 'לחיות' עם עשייתה, ולהתרגש ולהתמלא בתוכן עניינה, והריהו מקיים את המצוות במילואם, בשילוב ידיעת תכליתם והבנת מהותם. אין עשיית המצוות מעשה 'בש' כגוף בלי נשמה,

מתוך מחשבה שרצון התורה הוא שנדאג לאחינו לבל יאבד רכושו. וכל כיוצא בזה.

בירור כוונת ותוכן המצוות - עמל כביר

וישנם מצוות שמהותם ותוכנם הם פשוטים וברורים, [אלא שלפעמים אין שמים לב אליהם מרוב פשטותם]. כגון ש'התפילין' הם אות וטוטפות, כלומר אות לזכרון על חובת עבודתנו לפניו יתברך, וגם פאר וקישוט, שהאדם מתייפה ומתפאר בזה שהוא נבחר לתפקיד של עבודה ה'. וכמו"כ הרבה מהמצוות תוכנם וכוונתם פשוט ונקל לדעת אותם, [ויותר הרמזים ודברי העומק שנאמרו בהם, הם תוספת והרחבה. אבל לצורך הקיום הנכון נחוץ לאדם לדעת את פשטות 'תוכן המצוה'].

אולם יש מצוות שנדרש יגיעה רבה לברר ולדעת מהו פשטות תוכנם, ואין אנו יכולים לפטור עצמינו מלרדת לעומקה של סוגיא רחבה זו. ואמנם יש להשכיל כיצד לגשת ולהתבונן בה, כי יש מצוות שמורגל בפי העולם לפרשם על דרך הדרש או באיזו אימרה או חידוד או גימטריא. ואף שכל האימרות הללו נאים הם כשלעצמם כפרפראות וציצים ופרחים לחכמה, אבל אין הם יכולים לשמש תחליף למה שנחוץ לדעת, דהיינו הפשט הפשוט, והתוכן והרעיון שבמצווה. ומוטל על האדם להגיע לכך שתהא כל מצוה מובנת לו בפשטות, כשם שפשוט לכל הרגש של 'לא תגנוב'.

ואכן על כך דרשו חז"ל בפסוק - 'כי לא דבר רק הוא מכם כי הוא חייכם' (דברים לו - טז) - דאמר רבי מנא 'כי לא דבר רק הוא מכם', ואם דבר רק הוא - מכם, למה הוא שאין אתם יגיעין בו. כי הוא חייכם - אימתי הוא חייכם בשעה שאתם יגיעין בו (ירושלמי שבת א-ד). כל מצוה וכל דבר בתורה יש להתייגע וללמוד להבין אותו, ולא להתחמק בתואנה שאין הדבר בר הבנה, או שאין הוא בר הכי המסוגל להגיע לזה, כי 'אם ריק הוא', סיבת החסרון הוא 'מכם', כלומר, עדיין לא יגעתם דייכם. כאשר יגעים,

איסורו הרי עלול לדמות שההרחקה היא מחמת שהוא משוקץ, וירחיקו ברגש תיעוב. אבל אחר התבוננות בפסוקי התורה נוכחים לראות שעניין החלב הוא כלשון הכתוב 'כל חלב לה'. החלב הוא מיועד לה', ומשום כך אסרתו תורה, שלא נאכל מהחלק שנקבע לגבוה.

וגם מתוך שידוע את כוונת ותוכן המצוות, ומכיר את מהלך ודרך התורה, ממילא כבר יש בידו לכונן את כללות מעשיו באופן התואם את רוח התורה, שלא יהיה נבל ברשות התורה, היפך כוונת ורצון ה' יתברך. ולכך צריך להתבונן בכל מצוות התורה ומהם לעמוד ולתפוס את רוח הדברים של התורה, ולהבין ולהרגיש על ידם מהו רצונו ית"ש וממה יהיה לו נחת רוח. ואם יהיה בעל לב מבין ורגש נכון יוכל גם להוסיף הידורים כראוי, ולהתנהג לפנים משורת הדין. כי כאשר יודע את תוכן המצוה יודע היכן ראוי להדר, וכן ידע להבדיל ולפלס מעגל מעשיו ולא לעשות מהעיקר טפל ומהטפל עיקר.

אור ומתיקות בקיום המצוות

וכאשר האדם מקיים את המצוות באופן כזה שפעולת העשיה מצורפת עם ידיעת תוכנה וכוונתה אזי הוא מגיע לקיום לבבי ונפשי המלווה ברגשות קודש, קיום שהוא מרגיש בו את רוממות המצוות, וטועם מן האור הגנוז בהם, בחינת 'טעמו וראו כי טוב ה'', וכדכתיב - 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' 'ומתוקים מדבש ונופת צופים'. 'ואשתעשע במצותיך אשר אהבתי'.

ולמרות שאנו נאמנים להשי"ת ומוכנים לשמוע בקולו ולקיים מצוותיו בקבלת עול מוחלטת, גם כאשר איננו מבינים את טעם הדברים ואיננו חשים כלל את משמעות תוכנם, אולם בכל זאת הוא מעלה נשגבה ושליו לאדם כאשר הוא משתעשע בתורה ובמצוות, ועבודתו את ה' נעשית מתוך שמחה וטוב לבב, ומתענג על ה'.

אלא כל עצמותיו וחושיו מקיימים את המצוה בטעם ודעת, קיום לבבי ונפשי.

עוד זאת, כאשר מקיימים מצוה בלב ונפש, נוסף על שלימות הקיום, הרי עצם הדבר שלבו מלא ברגש קודש זה, היא מעלה עליונה לנפשו, שקונה עוד קדושה ועוד רגש נכון בנפשו. וכמו החכמה שקונה החכם, שנוסף על זה שמביאתו לידי מעשה, גם עצם החכמה מעלה רוממה היא לו. וכמו"כ, גם ברגש המצוה, עצם התעוררות הלב ברגשות הקודש הוא שלימות בנפש האדם.

התורה היא תכנית חיים שלימה ומושלמת עבור היהודי. וכאשר מקיימים את כל המצוות כראוי, נבנית על ידי זה צורה שלימה של יהודי כפי רצון התורה. ונמצא שעל ידי שידוע את רעיון התורה בכללות ורעיוני כל מצוה ומצוה בפרטות, ומקיים את המצוות באופן זה, הרי מהלך חייו נעתק לחיי קודש, ובהדרגה הופך את עצם אישיותו למציאות של תורה וקדושה.

יש שידיעת כוונת המצוה קובעת את הגישה וצורת הקיום

עוד יש מעלה חשובה בידיעת תוכן המצווה, שעל ידי זה הוא יודע לקיים את המצוה בצורתה הנכונה, מפני שהתוכן קובע את הצורה ואת הגישה. וכגון אם אין אדם יודע שלקחת ארבעת המינים עניינם להלל ולשמוח בהם לפני ה', ומדמה שזה סוג של תחינה ובקשה, הרי עושה זאת בגישה שונה לגמרי, עד שחסר בעצם צורת קיום המצוה. וכן כאשר יודע שתקיעת שופר עניינה להריע לכבוד מלכות ה', אזי צורת עמידתו היא בהתרוממות הרוח ובחדווה כמו בעת שממליכים מלך.

דוגמא נוספת ניתן לראות במאכלות אסורות, כי הנה שקצים ורמשים מרחיקים ברגש של תיעוב, אבל תרומה וקדשים נמנע זר מלאכלם ברגש של חשיבות כי הם קודש וחלק ה'. אולם איסור חלב, אם אין יודעים מהות